

суб'єктних відносин, готовність і перевага насильницьких засобів досягнення своїх цілей.

На думку Качанової Ю.В., агресія – це будь-яка форма поведінки, яка націлена на спричинення шкоди іншій живій істоті, яка не бажає подібного поводження. Агресивність же варто розглядати як відносно усталену рису особистості, що виражає готовність до агресії. Через свою усталеність та входження в структуру особистості агресивність може визначати загальну тенденцію поведінки.

Платонов К.К. вважав, що агресивність як психічне явище, що виражається у прагненні насильницьких дій у міжособистісних стосунках, може бути властивістю особистості і навіть рисою характеру як результатом недостатнього виховання чи симптомом психічного захворювання.

Таким чином, варто сказати, що дослідження феномену агресії та агресивності як внутрішньої складової даного явища має міждисциплінарний характер. Вивчення даних явищ та властивостей має важливе значення для запобігання деструктивних проявів особистості, в тому числі вчинення злочинів.

Пархоменко О.О., науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОГРАМА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПІДРОЗДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ОХОРОНИ АТОМНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ

Одним з найважливіших завдань, які виконують військовослужбовці Національної гвардії України, є охорона та оборона особливо важливих об'єктів України. Під час виконання службових обов'язків особовий склад наражається великій небезпеці, зіштовхується з фактами протиправної і злочинної діяльності, перебуває в умовах підвищеного ризику

для життя і здоров'я. Такі особливості службово-бойової діяльності негативно впливають на психіку військовослужбовців, інколи викликають негативне ставлення до професійної діяльності.

У зв'язку з цим, гостро постають питання розроблення психограми військовослужбовця підрозділу з охорони атомних електростанцій з метою якісного професійного відбору, комплектування висококваліфікованими кадрами для проходження служби у вищезазначених підрозділах та їх подальшої успішної діяльності. Вивчення сучасних теоретичних концепцій психології праці дозволило зробити висновки, що ефективний професійний психологічний відбір повинен ґрунтуватися не лише на виявленні й зіставленні особистісних характеристик конкретного суб'єкта діяльності з існуючою моделлю професії, яка включає як основні професійно важливі якості та мотиви діяльності, що дозволяють досягти професіоналізму, так і вивчення психологічних якостей, що негативно впливають на успішність професійної діяльності.

Існує безліч різних методів професіографічного аналізу, однак більшість їх можна поділити на п'ять категорій, а саме: самозвіт, безпосереднє спостереження, аналіз документації, інтерв'ю, опитувальні методи. Вивчення професійної діяльності здійснюється для визначення всієї сукупності професійно важливих якостей, виявлення вимог, які вона пред'являє до психологічних і особистісних характеристик людини як суб'єкта праці. Результатом вивчення особливостей діяльності фахівця є професіограма – документ, в якому міститься опис специфіки професійної діяльності та вимог, що висуваються професією до особистісних якостей, психологічних здібностей, психофізіологічних особливостей людини. Вона включає опис умов праці, прав та обов'язків працівника, необхідних знань, умінь та навичок, професійно важливих якостей, а також протипоказань щодо стану здоров'я. Її важливою складовою є психограма – характеристика мотиваційної, волевої, емоційної сфери спеціаліста, це психологічний портрет професії, представлений групою психологічних функцій, які актуалізують конкретну професію.

Дане положення лягло в основу пошуку шляхів вирішення проблеми визначення психологічних особливостей діяльності

військових фахівців з охорони атомних електростанцій. При проведенні дослідження використовувався метод експертної оцінки. Відбір експертів (52 чол.) проходив за наступними критеріями: успішність проходження військової служби; професійний авторитет у середовищі товаришів по службі; стаж роботи зі спеціальності більше 10 років; проходження військової служби в оперативних частинах і підрозділах спеціального призначення; участь у бойових діях, ліквідації наслідків аварій й екологічних катастроф.

Проведене дослідження показало, що на успішність професійної діяльності військовослужбовців з охорони атомних електростанцій істотний вплив мають різні зовнішні й внутрішні фактори. До зовнішніх факторів відносяться: соціально-економічна й політична стабільність військової служби, психологічний клімат у військовому підрозділі, умови праці (звичайні й екстремальні), побут й ін. До внутрішніх факторів належать: рівень професійної підготовленості військовослужбовця, сформованість професійно важливих якостей, що дозволяють досягти професіоналізму, забезпечення високого рівня мотивації досягнень у професійній діяльності.

Факторний аналіз сукупності професійно важливих якостей військовослужбовців з охорони атомних електростанцій (всього експертами було визначено 89 якостей) дав змогу їх об'єднати у такі блоки: когнітивний, емоційно-вольовий, мотиваційний, комунікативний, а також з кожного з них виділити необхідні та достатні професійно важливі якості. До необхідних віднесено: спостережливість, сміливість, відповідальність за прийняття рішення, здатність до прийняття рішень в екстремальних умовах і до точних та координованих дій в умовах дефіциту часу, стресу та ін. До достатніх: здатність до висновків, висока адаптивність, високий рівень фізичної підготовленості, неординарні організаторські якості та ін.

Серед психологічних якостей, що негативно впливають на успішність професійної діяльності, основними є: безвідповідальність, легковажність, недисциплінованість, низький рівень професійної компетентності, нервово-психічна нестійкість, низький рівень адаптації і фізичної підготовленості.

Таким чином, службово-бойова діяльність військовослужбовців з охорони атомних електростанцій

проходить в екстремальних умовах, пов'язана з дією стресових чинників підвищеної інтенсивності та несе у собі безпосередню небезпеку для життя та здоров'я її суб'єкта у процесі виконання службових обов'язків. Розроблена психограма та її практичне впровадження для визначення придатності військовослужбовців Національної гвардії України, які залучаються для охорони та оборони атомних електростанцій, дозволить ефективно та якісно комплектувати кадрами дані підрозділи.

Радухівська Л.Л., доцент кафедри юридичної психології та прокурорської етики Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук

Шестопалов Р.М., старший прокурор відділу процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання державного обвинувачення в судах управління нагляду у кримінальному провадженні у сфері транспорту прокуратури Дніпропетровської області, кандидат юридичних наук

ПОЗАСЛУЖБОВА ПОВЕДІНКА ПРОКУРОРА: ЕТИЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів має на меті сприяти утвердженню особистих та ділових якостей професійної етики та поведінки працівників прокуратури. Він визначив основні принципи і моральні норми, якими повинні керуватися працівники прокуратури при виконанні своїх службових обов'язків та під час позаслужбових відносин.

Новий Закон України “Про прокуратуру” від 14.10.2014 деталізує вимоги стосовно несумісності прокурорської діяльності та інших діяльностей у ст. 18. Тобто, перебування на посаді прокурора несумісне з обійманням посади в будь-якому органі державної влади, іншому державному органі, органі